

PSYCHIATRIA PRE PRAX – SPRÁVA ZO SYMPÓZIA PSYCHIATROV, SENEC, 9.–10. JÚN 2005

MUDr. Silvia Bogyaiová

Klinika detskej psychiatrie DFNSP, Bratislava

V dňoch 9.–10. júna 2005 sa uskutočnilo sympóziu psychiatrov pod záštitou vydavateľstva MEDUCA – Psychiatria pre prax. Stretnutie sa konalo v Senci v hoteli Senec. Účastníkov našťastie neodradilo ani sychravé počasie, ktoré navodzovalo jesennú melancholickú náladu. Tí, ktorí prišli, neofutovali, nakoľko sa ponúkol bohatý odborný program, vhodne doplnený športovo-relaxačným vyžitím.

Po otvorení sympózia sa začal blok venovaný **toxickým psychózam**. Prof. Novotný, prednosta Psychiatrickej kliniky v Bratislave, uviedol diagnostické kritériá a venoval sa najčastejšiemu výskytu kanabisových psychóz, ktorých prevalencia medzi konzumentmi je 5–14%. V jeho vlastnom pilotnom súbore 26 toxických psychóz dominovali kanabinoidy ako vyvolávajúca droga, pričom v epidemiologickom prieskume až u 27% vysokoškolákov bol zistený konzum tejto látky. Na záver prof. Novotný priblížil charakteristiku kanabisovej psychózy a poukázal na prevažujúci akútny paranoidne halucinatórny obraz v uvedenom súbore. V ďalšej prednáške sa MUDr. André zaoberal klinickým obrazom a diferenciálnou diagnostikou toxických psychóz. V klinickej praxi často vzniká problém ohraničiť tieto obrazy od primárnych porúch. Autor sa pokúsil o akcentovanie niektorých dôležitých, diferenciálne diagnostických znakov, zdôrazňuje odporúčania vyplývajúce z klasickej literatúry. V súvislosti s expanziou stimulačne pôsobiacich návykových látok upozorňuje na nevyhnutnosť zaoberať sa problémom aj z hľadiska špecifických podmienok v našej krajine. Blok o toxických psychózach uzavrela MUDr. Soľomšová ponukou skúseností s ich liečbou. Predstavila retrospektívnu analýzu súboru 49-tich pacientov, hospitalizovaných na Psychiatrickej klinike LF UK a FN v Bratislave v rokoch 1999–2003. Výsledky naznačujú, že existujú spôsoby, ako lepšie diagnostikovať psychotické stavy, na ktorých rozvoji sa predpokladá významná úloha psychoaktívnej látky. Na záver prezentovala niektoré odporúčané terapeutické postupy.

Po prestávke využitej na diskusiu nasledovalo **firemné sympóziu Sanofi-Aventis**, zamerané na spektrum bipolárnej afektívnej

poruchy. MUDr. Šuba sa venoval tejto poruche v detstve a adolescencii, kde sa o jej výskyte donedávna pochybovalo. Poukázal na fakt, že klinický obraz poväčšine nenaplnia diagnostické kritériá podľa klasifikačných systémov MKCH 10 a DSM IV a je modifikovaný dosiahnutým vývinovým stupňom a vekom dieťaťa. Manifestácia poruchy je rozdielna u prepuberálneho začiatku a u starších adolescentov, diagnostiku a liečbu sťažuje netypická prezentácia, rýchlo cykľujúci priebeh a častá komorbidita s ADHD a poruchami správania. Pútavú prednášku ukončil MUDr. Šuba upozornením, že včasná liečba poruchy v detskom veku môže zabrániť rozvoju neurodegeneratívnych zmien, ktoré môžu ďalej potencovať perpetuáciu poruchy v dospelosti. MUDr. Forgáčová sa zaoberala liečbou bipolárnej poruchy v dospelosti. Konštatovala, že napriek širokej ponuke vhodných prípravkov z palety stabilizátorov nálad nejestvuje taký, ktorý by eliminoval všetky symptómy bipolárneho spektra. Značná časť pacientov vyžaduje liečbu najmenej dvoma prípravkami, čím sa vynára otázka týkajúca sa posudzovania užitočnosti a rizík kombinovanej liečby. Predstavila valproát ako bazálnu liečbu s výhodnými farmakologickými vlastnosťami, ktorá môže byť východiskom pre kombinácie s ďalšími tymopropylaktikami.

Pracovný zápal bol príjemne prerušený obedom v hotelovej reštaurácii, kde pokračovali diskusie na témy odborné i osobné. Hodinová pauza pripravila účastníkov na ďalšie kolo prednášok, tentoraz z okruhu **afektívnych porúch**. Slova sa znova ujala MUDr. Forgáčová a predniesla svoj príspevok venovaný atypickým depresiám. Prezentovala anxióznú, anergickú a larvovanú depresiu, známe z dennej psychiatickej praxe. Upozornila na špecifikátor v klasifikácii DSM IV, ktorým možno bližšie charakterizovať epizódu depresie z hľadiska prítomnosti atypických príznakov. Na záver ponúkla výber epidemiologických prieskumov mapujúcich prevalenciu atypickej depresie. Spomenula výsledky niekoľkých kontrolovaných štúdií s SSRI a porovnávajúcich štúdií SSRI a TCA. MUDr. Janíková sa zamerala na liečbu sexuálnych dysfunkcií navodených antidepresívami. Poukázala na fakt,

že až 22% nespolupracujúcich pacientov lieky neužíva práve pre vznik sexuálnych dysfunkcií. Porovnala ich výskyt u jednotlivých skupín antidepresív, pričom najväčší potenciál majú SSRI, SNRI a TCA. Venovala sa tiež jednotlivým stratégiám liečby sexuálnych dysfunkcií a prevencii. Blok venovaný afektívnym poruchám uzavrela MUDr. Vavrušová, ktorá predniesla príspevok o diagnostike bipolárnej poruchy. V úvode sa zaoberala etiológiou, následne klasifikáciou a diagnostikou depresívnych epizód bipolárnej poruchy, hypomanickej a zmiešanej symptomatiky. Upozornila na riziká neliečenia, resp. nonkompliance u pacienta a jeho dopad na výsledok liečby. MUDr. Vavrušová sa ďalej v príspevku venovala frekvencovanej a závažnej komorbidite sprevádzajúcej bipolárnu poruchu.

Obsiahle prednášky sa usporiadateľom podarilo odľahčiť zakomponovaním krstu knižky Mgr. Andrášiovej – Analýza snov. Krstným otcom sa stal prof. Heretik, ktorý vyzdvihol veľký prínos malého dielka. Sprievodný pohár šampanského osviežil prítomných a pomohol im prekonať pokušenie zasnívať sa hlbšie.

Záver odborného programu patril **psychofarmakám a ich interakciám**. MUDr. Pálová, prednosta Psychiatrickej kliniky z Košíc, si vybrala problematiku liečby psychických porúch v gravidite a laktácii, ktorej sa napriek častým diskusiám stále venuje nedostatočná pozornosť. Autorka upozornila na skutočnosť, že práve v tomto období dochádza k zvýšenému výskytu prvých epizód a relapsom porúch nálady u pacientiek. Práca podávala prehľad súčasných poznatkov a názorov na uvedenú problematiku, pričom sa zameriavala predovšetkým na odôvodnenosť a kritériá bezpečnosti užívania antidepresív, lítia, antipsychotík a elektrokonvulzívnej liečby. Poslednou prednášajúcou prvého dňa bola MUDr. Fábryová, ktorá priniesla pohľad diabetológa na metabolické účinky antipsychotík. Definovala pojem metabolický syndróm a hlavné príčiny jeho vzniku. Upozornila na vyšší výskyt metabolických rizikových faktorov u pacientov so schizofréniou a bipolárnymi afektívnymi poruchami, súčasne aj na údaje o dramatickom zvyšovaní hmotnosti niektorými atypickými antipsychotici-

kami. S tím úzko súvisí vyšší výskyt diabetes mellitus 2. typu a porúch metabolizmu lipidov u pacientov so schizofréniou. Odporúčala monitoring zameraný na rozvoj metabolických a kardiovaskulárnych rizikových faktorov. Poukázala na nutnosť edukácie pacientov a vzájomnú komunikáciu medzi špecialistami.

Téma na „metabolické varia“ úspešne pokračovala večer pri švédskych stoloch a cimbalovej hudbe. Predtým mohli účastníci sympózia využiť krytý areál termálneho kúpaliska v bezprostrednej blízkosti hotela. Kto prekonal lenivosť či únavu, určite neofutoval, pretože domáci zrejme kvôli nie príliš vábivému počasiu zostali doma a tak sa naskytla príležitosť nielen posedieť si v masážnych perličkách, ale aj dobre si zaplávať.

Druhý deň zahájilo **firemné sympóziu Pfizer** prednáškou MUDr. Caisovej o pozícii Viagry v liečbe erektilnej dysfunkcie. Podľa štatistik ňou trpí viac než 40 miliónov mužov na celom svete. Dnes sú cielenejšie a citlivejšie nielen možnosti diagnostiky, ale aj účinnnejšie a úspešnejšie možnosti liečby. Autorka predstavuje sildenafil ako prvý PDE5 inhibítor s dostatočne účinným, bezpečným a spoľahlivým profilom.

Ďalším vystúpením uviedol MUDr. Šuba **pedopsychiatrický blok** zameraný na špecifickú problematiku dorasteneckého veku. Predstavil poruchu aktivity a pozornosti ako neurovývinovú poruchu, ktorej diagnostika v súčasnosti vychádza z typických behaviorálnych príznakov nepozornosti, hyperkinézy a impulzivity. Upriamil pozornosť na chronický priebeh poruchy s presahom do dospelosti u viac ako 50 % pacientov. Poukázal na negatívny dosah na mnohé oblasti fungovania jedinca. Vo svojom príspevku upozornil, že deti s ADHD sú zaťažované vysokou psychiatrickou komorbiditou, bez liečby sa častejšie vyvíjajú disocálne rysy osobnosti, závislosť od alkoholu a psychoaktívnych látok. Adekvátna liečba pomáha predísť sekundárnej psychiatrickej morbidite a negatívnym sociálno-patologic-

kým javom. V ďalšom príspevku predniesla MUDr. Kopasová špecifiká schizofrénie v detstvom a adolescentnom veku. Zdôraznila, že tzv. „early-onset schizophrenia“ má rovnakú základnú fenomenológiu ako v dospelosti, avšak s prihliadnutím na dosiahnutý stupeň kognitívneho, emočného a sociálneho vývinu dieťaťa v čase vzniku ochorenia. Autorka ponúkla retrospektívnu analýzu klinickej symptomatiky pacientov s psychotickou poruchou hospitalizovaných na KDP DFNSP v rokoch 1994–2003 s diagnózami psychóz z okruhu schizofrénie.

Pedopsychiatrický blok uzavrela prednáška MUDr. Bogaiovej venovaná poruchám príjmu potravy so zameraním na výskyt, komorbiditu a faktory peristázy. Svoje skúsenosti prezentovala na súbore pacientov hospitalizovaných na KDP v rokoch 1990–1999, ponúkla špecifiká týkajúce sa terapie u detských pacientov s uvedenou diagnózou. Autorka kladie dôraz na prácu s rodinou, potrebu adekvátnej psychoedukácie. Prerušenie úzkeho terapeutického vzťahu medzi pedopsychiatrom a pacientom môže predstavovať riziko relapsu poruchy pri odoslaní pacienta k psychiatrovi pre dospelých po dovŕšení 18. roku.

Po prestávke bol zahájený **blok schizofrénie**, ktorý MUDr. Kráľová uviedla najčastejšími variantami klinického obrazu akútneho psychotického stavu u pacienta a možných príčin. Hlavná časť prednášky bola venovaná diferenciálnej diagnostike schizofrénnej psychózy a iným akútnym psychotickým stavom „endogénneho“ okruhu, somatogénnym a organickým psychózam. Nasledujúca prednáška MUDr. Zelmana bola zameraná na farmakoterapiu agitovanosti a agresivity pri schizofrénii. V akútnej fáze sa využívajú rôzne kombinácie parenterálnych benzodiazepínov, klasických a atypických antipsychotík, v strednodobej pacifikácii sú vhodné solubilné formy, v dlhodobej fáze je dôležitá možnosť kontroly užívania liekov a prevencia agresívnych prejavov, optimálne z hľadiska

kontroly sa javia depotné neuroleptiká. Blok uzavrel MUDr. Pidrman príspevkom na dlhodobú liečbu schizofrénie. Cieľom je zabrániť relapsu poruchy, zlepšiť kvalitu života pacienta a jeho príbuzných a v konečnom dôsledku zlepšiť postavenie chorých v rodine a spoločnosti. Prednáška pojednávala o rizikách relapsu, indikáciách k dlhodobej liečbe a odporúčaniach na prevenciu. Poludňajšia prestávka znamenala pre niektorých účastníkov víťaný odpočinok, pre ponáhľajúcich sa aj signál na odchod z vydareného podujatia. Zostávajúci mali možnosť zúčastniť sa **firemného sympózia GSK**, kde MUDr. Pidrman prezentoval indikácie duálnych antidepresív. Vďaka ich zachovanej čistote a súčasnému ovplyvneniu dvoch žiaducich receptorových systémov sa dá predpokladať širšie a čiastočne odlišné indikačné spektrum, rovnako aj razantnejší účinok v terapii či vyššia efektivita u chorých s nedostatočnou odpoveďou na predchádzajúcu antidepresívnu liečbu.

Tí, ktorí vytrvali až do konca, mali výbornú možnosť sa v rámci **právneho bloku** schuti pobaviť na vtipných glosách jedného z posledných prednášajúcich, JUDr. MUDr. Kováča. Škoda len, že nešlo o paródiu, ale tvrdú realitu. Kolega s právnickým vzdelaním ponúkol tragikomický pohľad na aktuálnu každodennú situáciu lekárov z právneho hľadiska. Samotná prednáška sa následne týkala nedobrovoľnej hospitalizácie, poučení a súhlase pacienta. Mgr. Prudil uzavrel celé sympóziu príspevkom k problematike psychofarmák a šoférovania, s priblížením aktuálnej českej právnej úpravy.

Dvojdňové psychiatrické sympóziu sa uskutočnilo v príjemnej atmosfére, malo veľmi dobrú odbornú úroveň, ponúklo možnosť spojiť vzdelávanie s relaxom a nadviazaním nových kontaktov. Podujatie bolo dobre organizačne zvládnuté a usporiadatelia vytvorili príjemnú pracovnú a spoločenskú atmosféru. Neostáva iné ako zaželať si, aby vydarených akcií bolo v budúcnosti čo najviac.